

Sygn. akt I UK 244/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanego D. C.
o ustalenie obowiązku ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 stycznia 2010 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 maja 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, dalej jako „organ rentowy” decyzją z dnia 28 czerwca 2007 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., dalej jako „ustawa”) stwierdził, że A. K. podlegał obowiązkowym

ubezpieceniom społecznym z tytułu wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej jako wspólnik spółki cywilnej PUH F. – D. C. i A. K. z siedzibą w Bi. przy ul. M. w okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. Zdaniem organu rentowego działalność gospodarcza w formie spółki cywilnej w okresie choroby wnioskodawcy była prowadzona bez przerw i wszyscy wspólnicy spółki cywilnej w okresie byli zobowiązani do opłacania składek.

A. K. w odwołaniu od powyższej decyzji wskazywał, że w okresie od 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. był chory, przebywał na zwolnieniu lekarskim i nie był w stanie działając w ramach spółki cywilnej jako samodzielny przedsiębiorca, prowadzić działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 lutego 2009 r. zmienił zaskarżoną odwołaniem A. K. decyzję i ustalił, że A.K. nie podlegał obowiązkowym ubezpieceniom społecznym z wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej jako wspólnik spółki cywilnej PUH F. s.c. w okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że poza sporem pozostawało, że spółka cywilna PUH F. rozpoczęła wykonywanie działalności do dnia 19 marca 2001 r., a jako płatnik składek figuruje od dnia 12 kwietnia 2001 r. do chwili obecnej. A. K. został zgłoszony przez spółkę do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 12 kwietnia 2001 r. W okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. wnioskodawca (oraz od dnia 1 stycznia 2008 r.) do chwili obecnej został wyrejestrowany z ubezpieczenia. W spornym okresie, objętym zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją wnioskodawca nie był objęty dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w świetle przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.), jak też wcześniej obowiązującej ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej, spółka cywilna nie prowadzi działalności gospodarczej, gdyż nie jest przedsiębiorcą; taką działalność mogą prowadzić tylko jej wspólnicy i z tego tytułu podlegają ubezpieceniom społecznym. Ubezpieczenie społeczne stanowi pochodną prowadzenia działalności gospodarczej, zatem ubezpieczenie wspólnika spółki cywilnej zależy od osobistego prowadzenia w tej spółce działalności

gospodarczej. Faktyczna, rzeczywista przerwa w prowadzeniu działalności gospodarczej związana z okresowym (trwałym) zaprzestaniem prowadzenia działalności, którego przyczyną może być niezdolność chorobowa do jej prowadzenia, wynikająca z konieczności leczenia, może mieć znaczenie dla istnienia podstawy ubezpieczenia, ponieważ ubezpieczenie społeczne nie zachodzi w okresach nieprowadzenia działalności. W tym zakresie Sąd Okręgowy powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyrokach z dnia 11 kwietnia 2008 r. (I UK 296/07) i z dnia 26 marca 2008 r. (I UK 251/07).

Sąd Okręgowy przyjął, że w spornym okresie zaistniała faktyczna, rzeczywista przerwa w prowadzeniu działalności gospodarczej w ramach spółki przez A. K. Przerwa ta skutkowała wyrejestrowaniem z ubezpieczenia społecznego i zaprzestaniem w czasie choroby jakiegokolwiek pracy na rzecz spółki. Zdaniem Sądu Okręgowego, zarówno z zeznań świadka M. T., jak i wyjaśnień w charakterze strony współnika spółki D. C. oraz z dołączonych do odwołania zaświadczeń lekarskich wynikało, że A. K. z powodu schorzenia narządu ruchu i związanego z tym długotrwałego leczenia nie mógł i nie wykonywał faktycznie pracy na rzecz spółki. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy stwierdził, że nie ma podstaw do objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym w spornym okresie.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając:

1. niewyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności czy pomimo niekwestionowanego przez organ rentowy okresu choroby wnioskodawcy zaistniała rzeczywista przerwa w prowadzeniu działalności gospodarczej przez A. K. w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo, którego był współnikiem prowadziło działalność gospodarczą,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6, art. 13 pkt 4 ustawy przez przyjęcie, że A. K. prowadzący wraz z D. C. działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, nie podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. pomimo prowadzenia działalności gospodarczej, w jego imieniu i na jego rzecz,

3. nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy art. 2a ustawy w zakresie równego traktowania ubezpieczonych – obejmowania systemem ubezpieczeń społecznych w zakresie zróżnicowania statusu ubezpieczonych (podlegania

ubezpieceniom społecznym) osób, które przystąpiły do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i osób, które nie przystąpiły do tego ubezpieczenia.

Wskazując na powyższe, organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 26 maja 2009 r. oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny uznał, że rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, jak też zastosował właściwe przepisy prawne, które przytoczył i przeanalizował w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni przychylił się do powyższych ustaleń oraz dokonanej przez Sąd pierwszej instancji wykładni przepisów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, kwestią sporną w niniejszej sprawie było, czy A. K. w okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. w czasie przebywania na zwolnieniu lekarskim podlegał ubezpieczeniom społecznym, będąc współnikiem spółki cywilnej.

Sąd Apelacyjny zważył, że obowiązek podlegania ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym i wypadkowym osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą wynika wprost z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy. Natomiast za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych (art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy). Umowa spółki cywilnej została uregulowana w art. 860 i nast. k.c. W myśl art. 860 § 1 k.c. przez umowę spółki wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Umowa spółki, oprócz postanowień przedmiotowo istotnych, tzn. wskazania wspólników oraz określenia celu gospodarczego, rodzaju działalności i wniesionych wkładów, może regulować wiele kwestii pozostających w zakresie swobody kontraktowania (por. art. 353¹ k.c.), niewskazanych w art. 860 - 875 k.c. Nie ma także żadnych przeszkód, aby

wspólnicy pomiędzy sobą uzgodnili zakres prowadzenia działalności w ramach spółki.

Sąd Apelacyjny oceniając materiału dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie, w tym w szczególności zeznania D. C., przyjął, że wspólnicy spółki uzgodnili pomiędzy sobą podział zadań polegający na tym, że wnioskodawca zajmował się nawiązywaniem współpracy z innymi firmami, fotografią wyjazdową, plenerową, w terenie, na imprezach. Natomiast D. C. zajmował się sprawami technicznymi. Wspólnicy pracowali w zakładzie fotograficznym na zmianę, co drugi dzień. Biorąc pod uwagę specyfikę zadań wykonywanych przez A. K., Sąd Apelacyjny stwierdził, że prowadzenie przez niego działalności gospodarczej w ramach spółki wymagało sprawności fizycznej. Stąd też słusznie Sąd Okręgowy ustalił, że schorzenie w postaci złamania kości udowej uniemożliwiający wnioskodawcy poruszanie się, skutkowało faktycznym zaprzestaniem wykonywania czynności zawodowych. Przebywając na zwolnieniu lekarskim w związku ze złamaniem kości udowej A. K. nie mógł wyjeżdżać w plenery, czy chociażby przenosić sprzętu do fotografowania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, powyższe wskazuje wyraźnie, iż w spornym okresie A. K. faktycznie nie prowadził działalności na rzecz spółki.

Sąd Apelacyjny zważył, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) istotą prowadzenia działalności gospodarczej jest jej zawodowy, stały charakter, powtarzalność działań, podporządkowanie zasadzie racjonalnego działania oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym. Działalność gospodarcza jest prowadzona w sposób ciągły i zorganizowany, na własny rachunek i ryzyko osoby ją prowadzącej. Prowadzenie działalności gospodarczej występuje nie tylko w okresie osiągania przychodu z tego tytułu, ale także w pozostałych okresach, w tym w czasie wyczekiwania na zlecenia, czy naprawy sprzętu. Osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlega nikomu służbowo, może zatem samodzielnie decydować o dysponowaniu swoim czasem. W praktyce w okresie mniejszej ilości zleceń przedsiębiorcy wykonują inne potrzebne czynności - poszukują nowych klientów, załatwiają formalności urzędowe, a więc swoim działaniem zmierzają do kontynuowania działalności. Jednakże biorąc pod uwagę specyfikę działalności

prowadzonej przez A. K. w ramach spółki cywilnej - wyjazdy w plenery, fotografowanie w zakładach pracy - nie sposób, zdaniem Sądu Apelacyjnego, przyjąć, iż także w okresie objętym zwolnieniem lekarskim był on w stanie prowadzić działalność gospodarczą. Z wyjaśnień wnioskodawcy wynikało, że w spornym okresie nie był w stanie pracować nawet w zakładzie fotograficznym.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie zasługuje na aprobatę twierdzenie organu rentowego, iż wykonywanie w tym czasie działalności przez drugiego ze współników spółki cywilnej – D. C., uniemożliwia uznanie w przypadku A. K. faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, tym bardziej że obowiązki współników były zróżnicowane. Sam udział w spółce cywilnej niepołączony z jakimkolwiek prowadzeniem jej spraw nie stanowi wystarczającej podstawy do zaistnienia obowiązkowego ubezpieczenia społecznego w świetle powyżej cytowanych przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Taki „czysty” udział w spółce niepołączony z zaangażowaniem się w działalność spółki nie byłby prowadzeniem działalności gospodarczej. Osoba prowadząca działalność pozarolniczą w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest zdefiniowana w przepisach poświęconych działalności gospodarczej. Ze względu na objęty sprawą okres, zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 2 ust. 1 Prawa działalności gospodarczej, działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność między innymi handlowa i usługowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Wykonywanie tej działalności w sposób zorganizowany i ciągły jest nieodzownym atrybutem działalności gospodarczej. Taki atrybut powinna posiadać osoba prowadząca działalność gospodarczą, stąd też stosowanie do art. 2 ust. 3 powyższej ustawy za przedsiębiorców uważa się także współników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, zdefiniowanej w art. 2 ust. 1 ustawy. Nie jest się przedsiębiorcą tylko dlatego, że zawarta została umowa spółki cywilnej. Zawiązanie takiej spółki jest istotne, jeżeli pozostaje - jak to *expressis verbis* stanowi art. 2 ust 3 powyższej ustawy - w zakresie wykonywanej działalności gospodarczej (por. wyrok Sądu Najwyższego, III UK 112/07, niepublikowany oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 r., I UK 267/08, niepublikowany). Takie rozumienie prowadzenia

działalności gospodarczej w ramach spółki cywilnej zostało zaaprobowane przez Sąd Najwyższy także w wyroku z dnia 11 kwietnia 2008 r. (I UK 296/2007, Lex Polonica nr 1956291), w którym stwierdził, że ubezpieczeniu społecznemu nie podlega uczestnictwo w spółce cywilnej, lecz prowadzenie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż A. K. w okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako wspólnik spółki cywilnej. Wbrew zarzutowi apelacji, Sąd Okręgowy dokonał ustaleń niezbędnych do rozstrzygnięcia istoty niniejszej sprawy, w tym stwierdził, że A. K. zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej prowadzonej w ramach spółki cywilnej w spornym okresie, i że ta okoliczność skutkowałą brakiem obowiązku ubezpieczenia społecznego w tym okresie.

Sąd Apelacyjny, mając powyższe na uwadze, uznał za niezasadne także zarzuty naruszenia prawa materialnego. Odnosząc się w dalszej kolejności do twierdzeń organu rentowego podniósł Sąd, że art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że ustawa ta stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, stan cywilny, stan rodzinny, dotyczących w szczególności warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych, obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek, obliczania wysokości świadczeń, a także okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do nich. Przepis ten oznacza jedynie, że w wyżej wymienionych sprawach (a także innych związanych z regulacją zawartą w ustawie), nie ma podstaw prawnych do czynienia między ubezpieczonymi różnic związanych z płcią, stanem cywilnym czy też stanem rodzinnym. W mniejszej sprawie powyższy przepis nie znajduje zastosowania.

Organ rentowy zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj.

1) art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie, iż schorzenie wnioskodawcy uniemożliwiające wykonywanie czynności zawodowych skutkuje zaprzestaniem prowadzenia działalności na rzecz spółki, a w

szczególności zaprzestaniem prowadzenia działalności gospodarczej i tym samym ustaniem ubezpieczeń społecznych na czas choroby;

2) art. 865, 866, 867 k.c. poprzez uznanie, iż wnioskodawca prowadzący działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej mógł prowadzić działalność tylko poprzez osobiste wykonywanie fizycznej pracy, a nie mógł prowadzić działalności poprzez przedstawiciela ustawowego, jakim jest drugi wspólnik w spółce cywilnej;

3) naruszenie art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, iż równe traktowanie wszystkich ubezpieczonych dotyczy wyłącznie równego traktowania ze względu na płeć, stan cywilny i stan rodzinny i tym samym art. 2a ustawy o s.u.s. nie ma zastosowania w niniejszej sprawie

oraz naruszenie przepisów postępowania poprzez

4) nieodniesienie się i nierozpoznanie zarzutów apelacyjnych (art. 378 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c.);

5) nieodniesienie się do zarzutu apelacyjnego w zakresie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, to jest innego traktowania osoby prowadzącej działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej poprzez przedstawiciela ustawowego (art. 866 k.p.c.) i osoby prowadzącej działalność gospodarczą jednoosobowo poprzez pełnomocnika (art. 98 k.c.);

6) nieodniesienie się do zarzutu apelacyjnego w zakresie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, tj. osób prowadzących pozarolniczą działalność, które przystąpiły do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i osób prowadzących działalność gospodarczą, które do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego nie przystąpiły;

7) nieustalenie przez Sąd Apelacyjny, czy wnioskodawca w okresie objętym decyzją był przedsiębiorcą prowadzącym we własnym imieniu i na własny rachunek działalność gospodarczą, zobowiązanym do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o s.u.s. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej. Wskazując na powyższe podstawy, organ rentowy wniósł „o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c., należy stwierdzić, że są one oczywiście nieuzasadnione. Skarżący organ rentowy zarzuca Sądowi Apelacyjnemu, że nie odniósł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do zarzutu naruszenia zasady równego traktowania ubezpieczonych oraz jak należy domniemywać, że nie odniósł się do także okoliczności, wskazanej w piśmie organu rentowego z dnia 26 maja 2009 r., że po przystąpieniu z dniem 1 października 2003 r. do ubezpieczenia chorobowego ubezpieczony w okresie od 17 maja 2004 r. do 31 lipca 2007 r. (z przerwami) pobierał zasiłki chorobowe i tym samym pozostawał w ubezpieczeniach społecznych. Tymczasem Sąd Apelacyjny rozważył apelacyjny zarzut naruszenia zasady równego traktowania w zakresie, w jakim została ona uregulowana w art. 2a ustawy, uznając, że przepis ten nie ma w niniejszej sprawie zastosowania. Natomiast drugi zarzut jest tyleż niezasadny, co absurdalny, bowiem dotyczy okresu, który jest całkowicie irrelevantny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, obejmującej sporny okres od 20 marca 2003 r. do 21 września 2003 r. Ponadto, z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku sądu rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omawiania przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego podniesionego w apelacji argumentu, wynika z niego jednak obowiązek odniesienia się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków, w sposób wskazujący na to, że Sąd rozważył je w całości przed wydaniem orzeczenia (niepublikowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2009 r. sygn. akt I PK 38/09), co miało miejsce w niniejszej sprawie. Tym bardziej niezasadny jest w konsekwencji zarzut naruszenia art. art. 328 § 2 k.p.c. Należy tylko przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego uchybienie wymogom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. może stanowić uzasadnioną podstawę kasacyjną jeżeli skarżący wykaże, że z powodu wadliwości uzasadnienia zaskarżone orzeczenie uniemożliwia Sądowi Najwyższemu sprawdzenie prawidłowości orzeczenia, które z tej przyczyny nie poddaje się kontroli kasacyjnej (zob. niepublikowane wyroki z dnia

27 marca 2008 r., III CSK 315/07 i z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07), czego skarżący w niniejszej sprawie organ rentowy nie uczynił.

Nie jest trafny zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisu art. 13 pkt 4 ustawy stanowiącego, że: „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach: (...) osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszane na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.”

W rozpoznawanej kwestii sporną w niniejszej sprawie było, jak trafnie uznał Sąd Apelacyjny, czy A. K. w okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 21 września 2003 r. w czasie przebywania na zwolnieniu lekarskim podlegał ubezpieczeniom społecznym, będąc współnikiem spółki cywilnej.

W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że stosownie do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd drugiej instancji, A. K. w spornym okresie, po pierwsze - faktycznie nie prowadził działalności na rzecz spółki, po drugie - nie był w stanie prowadzić działalności gospodarczej także w okresie objętym zwolnieniem lekarskim. Sąd ustalił ponadto, że w tym okresie działalność gospodarczą wykonywał drugi ze współników spółki cywilnej – D. C.

Rozstrzygnięcie podstawowego w tej sprawie, przedstawionego wyżej zagadnienia prawnego, wymaga uprzedniego rozważenia następujących kwestii, a mianowicie zdolności ubezpieczeniowej współnika spółki cywilnej oraz obowiązkowego podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez współnika spółki cywilnej w okresie faktycznego niewykonywania przez niego działalności gospodarczej z powodu choroby uniemożliwiającej mu osobiste wykonywanie takiej działalności, w sytuacji, gdy drugi współnik dwuosobowej spółki cywilnej, w okresie tym prowadził działalność gospodarczą objętą umową spółki.

Odnośnie do pierwszej kwestii należy stwierdzić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przywołanym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, sam udział w spółce cywilnej, nie połączony z jakimkolwiek prowadzeniem jej spraw, jak w sprawie niniejszej, nie stanowi tytułu podlegania współnika spółki cywilnej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, ponieważ taki „czysty”

udział, niepołączony z zaangażowaniem się w działalność gospodarczą spółki nie byłby „prowadzeniem” działalności gospodarczej. Pojęcie „osoba prowadząca działalność pozarolniczą” w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest zdefiniowana w przepisach poświęconych działalności gospodarczej - ze względu na objęty sprawą okres zastosowanie miały przepisy ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.). Otóż, zgodnie z art. 2 ust. 1 działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność między innymi handlowa i usługowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Wykonywanie tej działalności w sposób zorganizowany i ciągły jest nieodzownym atrybutem działalności gospodarczej, którą powinna posiadać „osoba prowadząca działalność gospodarczą”, stąd też – stosownie do art. 2 ust. 3 Prawa działalności gospodarczej, za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej „w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, zdefiniowanej w ust. 1 tego przepisu (niepublikowany wyrok z 24 marca 2009 r. sygn. akt I UK 267/08). Z powyższych przepisów wynika zatem jednoznacznie, że po pierwsze -to wspólnik spółki cywilnej, a nie spółka cywilna, może podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (zob. np. niepublikowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2008 r. sygn. akt III UK 112/07), po drugie – wspólnik spółki cywilnej podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tylko w zakresie wykonywanej przez niego działalności gospodarczej, po trzecie – podleganie ubezpieczeniom społecznym wspólnika spółki cywilnej zależy od osobistego prowadzenia przez niego w tej spółce pozarolniczej działalności gospodarczej (niepublikowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2008 r. sygn. akt I UK 251/07). Należy zatem przyjąć, że skoro z bezspornych ustaleń Sądu drugiej instancji wynika jednoznacznie, że A. K. w spornym okresie osobiście nie prowadził działalności pozarolniczej w ramach spółki cywilnej, to nie podlegał on w tym okresie i w tym zakresie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, a okoliczność, że w tym okresie drugi wspólnik tej spółki osobiście prowadził taką działalność, nie ma żadnego wpływu na niepodleganie A. K. tymi ubezpieczeniami. W rezultacie nietrafne są także zarzuty naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisów art. 865, 866 i 867 Kodeksu cywilnego.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 2a ustawy, przewidującego równe traktowanie wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, stan cywilny, stan rodzinny (ust. 1), także w zakresie warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych (ust. 2 pkt 1), należy stwierdzić, że po pierwsze – kryterium poddania się przez ubezpieczonego wspólnika spółki cywilnej dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu nie jest niedozwolonym kryterium różnicującym w zakresie warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych, ponieważ nie jest to cecha jego statusu osobistego jako wspólnika spółki cywilnej, lecz zależne od niego zdarzenie, które nie może w żaden sposób uzasadniać zarzutu nierównego traktowania; po drugie – takim niedozwolonym kryterium różnicującym z analogicznych przyczyn nie jest także sposób prowadzenia przez wspólników spółki cywilnej spraw spółki, po trzecie – równe traktowanie ubezpieczonych nie oznacza "jednakowości" stosunków ubezpieczenia społecznego wszystkich ubezpieczonych i każdego z nich. Tytuł ubezpieczenia jest jednym z usprawiedliwionych kryteriów dyferencjacji sytuacji ubezpieczonych, akceptowanym zarówno przez doktrynę jak i orzecznictwo (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2006 r. sygn. akt III UZP 3/05 OSNP 2007/5-6/84); . Za takie uznał je również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 września 2000 r., sygn. akt K 1/00 (OTK 2000 nr 6, poz. 185).

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.